

Landerigheid aan het Binnenhof

Column voor 'Machiavelli'

'Castrop, ouwe reus, u verveelt zich. U laat de kop hangen, ik zie het wel, dag aan dag, de landerigheid staat op uw hoofd te lezen.'

Dr. Behrens, chef de clinique in Thomas Mann's De Toverberg (1923), heeft een scherp oog voor wat zijn patiënten scheelt. *'U bent een geblaseerde rakker, Castrop. U bent door en door verwend met sensaties. En als u niet elke dag een topattractie wordt geboden, dan zit u te mokken en te nuilen over komkommertijd. Heb ik gelijk of niet?'*

Rondjes draaiend rondom het Binnenhof - voor verslaafden zoals ik bestaat geen effectief afkickprogramma - moet ik steeds weer denken aan die curieuze discussie tussen de dokter en de patiënt uit Mann's vlijmscherpe meesterwerk, misschien wel niet toevallig een favoriet van Mark Rutte. Het sanatorium bovenop de Toverberg is praktisch net zo geïsoleerde, naar binnen gekeerde wereld als die vierkante kilometer rond de Hofvijver. Het is net zo'n kaasstolp als het Binnenhof. Er lopen dezelfde soort mensen rond. En er voltrekken zich dezelfde soort processen.

Heel wat jaren loop ik in Den Haag rond. Al bijna zo'n veertig jaar. Steeds weer met een andere pet op. Al die tijd - vanaf 1973 - hebben parlement en pers/politiek en media zich met de regelmaat van de klok over elkaar beklagd. Meestal verweet de pot de ketel dat hij zwart zag. Als de een niet oppervlakkig was, dan was de ander incidentbelust. Of andersom. Die klaagzangen hadden wel iets vertrouwds.

Het ging om twee 'machten' die enerzijds op elkaar zijn aangewezen en anderzijds een zekere afstand tot elkaar moeten zien te bewaren om het eigen werk goed te doen. Iemand als Kamervoorzitter Vondeling kon dan ook nog in het midden van de jaren '70 zeggen dat parlement en pers net zo bij elkaar hoorden als 'stekker en stopcontact'.

Rond het Binnenhof heerste tussen politiek en pers tot diep in de jaren '80 een sfeertje dat treffend is vergeleken met een bepaald soort huwelijk: 'Bij elkaar meugen ze niet, zonder elkaar deugen ze niet.'

Vergis ik me of is die stemming omgeslagen?

Sinds mijn terugkeer aan het Binnenhof als kamerlid (2006) volg ik mijn voormalige collega's uiteraard scherp. Onwillekeurig vergelijk ik de politieke en parlementaire berichtgeving met vroeger. Hoe deden wij het? Hoe veel anders is het geworden?

Ik behoor niet tot het slag mensen dat vindt dat het in zijn tijd beter was. Sterker nog, in tal van opzichten is de politieke journalistiek er op vooruit gegaan: analytischer, uitgebalanceerder, onpartijdiger zelfs.

In mijn tijd (1973-1983), de tijd van Den Uyl, Van Agt en Wiegel, was ook de berichtgeving vanaf het Binnenhof gekleurd door polarisatie. Je was vóór of je schreef even gemotiveerd tegen. De politieke betrokkenheid, het *engagement*, was zo groot dat journalistiek meer dan eens omsloeg in meeregeren.

Pols eens een christen-democraat uit die jaren en je krijgt een smeüig verhaal over hoe het CDA er, ondanks alle journalistieke *parti pris*, toch gekomen is. Lees 's na hoe de 'jongeheer' Wiegel in zijn beginjaren als oppositieleider systematisch is gekleineerd. En wie er de 'klappers' van *De Volkskrant* uit de zomer van 1977 op naslaat, verwondert zich ook achteraf niet dat het tweede kabinet-Den Uyl een droom gebleven is.

In vergelijking met die passie - ja, dat was het - is het rustig geworden aan het Binnenhof, stilletjes zelfs, bezadigd.

Misschien is dat wel het grote probleem.

Als de politiek af en toe wordt verweten dat het nergens over gaat, dan treft die klacht minstens zozeer de politieke journalistiek. Ook onder mijn oud-collega's kom ik te veel mensen tegen voor wie journalistiek een baantje van negen tot vijf is. Waar is het engagement gebleven? Soms sta ik versteld van het gebrek aan interesse, om nog maar te zwijgen van betrokkenheid.

Zelfs als ik de goeden - en die zijn er natuurlijk volop - niet te naspreek, valt me op dat het de verhouding tussen parlement en pers killer, onverschilliger, zuriger en vooral ook cynischer geworden is.

Afgestompt door de grote woorden?

Ontnuchterd door de kleine daden?

Teleurgesteld over het idealisme?

Ik kom iets te veel schouderophalen tegen.

Alsof het er niet toe doet.

Ik tref bij oud-collega's dezelfde trekjes aan als bij Argus, de wakkere verslaggever van de Rommeldamse Courant (uit Marten Toonder's onvolprezen sage over Ollie B. Bommel). Wat Argus - befaamd als schrijver van cursiefjes - op de lippen ligt bestorven is de uitspraak: *'Houd maar op, ik weet al genoeg'*, soms weergegeven als: *'Ik heb al genoeg gezien'*. Het is de mentaliteit van een journalistiek die d'r mening al klaar heeft, die nauwelijks nog geïnteresseerd is in feiten, die zich niet meer wil laten verrassen - die [en dat is misschien wel het ergste] afgestompt en soms ronduit verveeld is.

In zo'n sfeer krijgen de waan van de dag en andere *media hypes* een kans. In zo'n klimaat ontaarden politieke en parlementaire journalistiek gemakkelijk in pupillenvoetbal: iedereen is daar waar hij de bal waant. In zo'n stemming worden inderdaad ingewikkelde, lastige kwesties teruggebracht tot de vraag of je in dertig seconden kunt uitleggen of je voor of tegen stemt, of je het aftreden van de minister eist, of je met de oppositie pacteert of niet. In zo'n omgeving wordt de vorm belangrijker dan de inhoud.

Net als op de Toverberg bespeur ik onder die *'geblaseerde rakkers'* aan het Binnenhof een landerigheid, een nauwelijks gesublimeerde vorm van verveling. Men wil, net als Hans Castorp, vermaakt worden. Als er geen *'topattracties'* worden geboden - als een verkiezingscampagne niet zo sensationeel loopt als men hoopt, als een kabinetsformatie zich in beslotenheid voltrekt, als er niet een of andere vermeende crisis opduikt, als Wilders een tijdje stil is, als de zomer zonder opwinding verloopt - makt en nuilt iedereen bijna bij reflex over *'komkommertijd'* en andere vermeende leegheid.

'Heb ik gelijk of niet?'

'Hans Castorp zweeg...

[..] ...keek om zich heen. Hij zag niets dan akelige, boosaardige dingen...

En wist zich er onderdeel van...'

Jan Schinkelshoek

Den Haag, 6 september 2011